ASIAMIEHET! Kuukauden lepo riittää!

Tutustukaapa lehtemme tilausluetteloon kukin paikkakunnallanne!

Tutustuessanne siihen, tiedätte mitä on tehtävä. Toiminnan aika on käsillä.

TOVERI

Lännen suomalaisen työväen äänenkannattaja, ilmestyy Astoriassa, Oregon, joka päivä paitsi sunnuntaina.

TOIMITUSKUNTA:
W. N. REIVO, SULO SYVÄNEN, ADOLPH SALMI, ALEX SEVO,

TOVERI
(THE COMRADE)
The organ of the Finnish workers in the Western states. The only Finnish daily in the West. Published daily, except Sunday, at Astoria, Ore., by the Western Workmen's Publishing Society.
ANTTI J. PARTAN, Manager.

Entered as second-class mail matter July 18, 1912, at the postoffice at Astoria, Oregon, under the Act of March 3, 1879.

Ilmotushinta 60 senttiä tuuma.
Kiitaus- ja vihkimäilmotukset $1.50 kerta, $5.00 kolme kertaa tavallista kokoa ja suuremmat ilmotukset tilan mukaan.
Syntymä- ja nimenmuutosilmotukset $1.00 kerta, $2.00 kolme kertaa, tavallista kokoa.
Kuolemanilmotukset $1.50 kerta ilman varsyä ja 50 senttiä lisämaksua jokaiselta varsyltä ja kiitoslauseelta.
Halutaan tiedot, korkeintaan 30 sanaa, 50 senttiä kerta, kolme kertaa $1.00.
Naima- ja avioeroilmotukset, korkeintaan 75 sanaa, $2.00 kerta, kolme kertaa $5.00. Suuremmista yhteisilmotuksista tilan mukaan.
Kutoslauseista tilan mukaan 60 senttiä tuumalta.
Paikkakunta-uutisilmotukset 60 senttiä tuuma.

Advertising rates, 60 cents per inch. Special discount is allowed for large and continuous advertisements.
TOVERI, BOX 99, ASTORIA, ORE.

TILAUSHINNAT
Yhdysvalloissa ja Canadassa:
Yksi vuosikerta..$5.50 6 kuukautta..$3.00
3 kuukautta... $1.60 1 kuukausi... .60
Suomeen ja muualle ulkomaille:
Yksi vuosikerta..$8.00 6 kuukautta..$4.25

SUBSCRIPTION RATES:
In the United States and Canada
One year.....$5.50 Six months.....$3.00
Three months..$1.60 One month..... .60

Huoneusto sijaitsee 10:nnen ja Duane katujen kulmassa. Telefooni: konttori 365, toimitus 832.

Puoskareille

Kapitalistinen yhteiskunta synnyttää kaikenlaista sairautta ihmisissä, siitä on seurauksena, että lääketieteen alalle on syntynyt monenlaisia puoskareita. Emme kuitenkaan nyt puhu noista terveydenalalla häärivistä puoskareista, vaan eräistä toisista, jotka rähmästelevät yhteiskuntaopin alalla.

Yhteiskuntaoppi on luokkaoppia, se tahtoo sanoa, että itsekullakin luokalla on oma yhteiskuntakatsomuksensa, jonka mukaan ne muodostavat yhteiskuntaoppinsa, joka on ohjeena niiden yhteiskunnallisissa pyrkimyksissä. Luokkatietoisilla työläisillä on ohjaajana sosialistinen oppi; se käsittelee laajasti yhteiskunnallisia asioita työväenluokan etujen mukaan. Porvareilla on oma yhteiskuntaoppinsa, jossa käsitellään yhteiskuntaoloja heidän luokkaetujensa mukaan. Henkilöitten, jotka käsittelevät yhteiskunta-asioita, täytyy omaksua joko porvarillisen tai sosialistisen ajatuskannan ennenkuin ovat selville vesillä.

Mutta on paljon henkilöitä jotka heiluvat näiden kahden opin välillä. He myöntävät yhteiskunnassa olevan epäkohtia ja hyväksyvät aivan oikeutetusti monta niistä vaatimuksista mitä sosialistit esittävät. Vaan noille puoskareille eivät kelpaa ne keinot mitä sosialistit käyttävät ajaessaan työväen asiaa.

Kun työläiset ovat kokemuksesta tulleet näkemään, etteivät porvarit anna heille alkeellisimpiakaan oikeuksia vapaaehtoisesti, vaan on valtaluokka pakotettava luopumaan etuoikeuksistaan, niin se muka on jotakin pahaa ja anarkiaa puoskarien mielestä.

Tässä maassa on meidän suomalaisten keskuudessa koko myyrälauma pikkuporvarillisesti ajattelevia kynämiehiä, jotka lavertelevat kaikenlaista hölynpölyä kirjotuksissaan työväen asiasta. He ovat näkevinään yhtä ja toista epäsopivaa olevissa oloissa, mutta niiden poistaminen ei saisi tapahtua siten kuin kulloinkin työläiset parhaaksi näkevät. Lakot heidän mielestään ovat väkivaltaa yhteiskuntaa vastaan.

Kun Venäjällä ja Suomessa työläisten oli olojen pakosta tarttuttava aseisiin, hankkiakseen niiden avulla pääsyn yhteiskunnan peräsimeen, niin se on ollut muka kauhea teko. Nämä puoskarit ovat kuvailleet kuinka sosialistit ovat muka harjottaneet ennenkuulumatonta julmuutta. He unhottavat tykkänään historialliset asiat siitä, mitä julmuuksia porvarit ovat harjottaneet kaiken aikaa ja etenkin silloin kun porvaristo taisteli vallasta aatelistoa ja papistoa vastaan, se on käyttänyt valtansa saavuttamiseksi hirttonuoraa, mestauskirvestä, vankiloita ja ajanut laumottain ihmisiä maanpakoon, ryöstänyt kokonaisia kansakuntia putipuhtaaksi. Porvarillinen vallankumouskausi kesti Europassa liki sata vuotta ja sillä ajalla porvaristo kävi käsiksi mitä häikäilemättömämmin vanhojen etuoikeuksien kimppuun, anastaen m. m. kirkkojen ja luostarien omaisuutta monen miljardin edestä. Ei voi lennokkainkaan kynämies luoda todellista kuvaa niistä julmuuksista ja kauheista teoista, mitä porvarit käyttivät valtansa saavuttamiseksi. Tämän kaiken unhottavat porvarilliset siveyssaarnaajat, antaessaan työläisille neuvoja näinä vallankumousaikoina, mitä työläisten pitäisi tehdä ja jättää tekemättä.

Meillä sosialisteilla on selvä ja paikkansa pitävä kanta työläisten vallankumoukseen nähden. Emme ole koskaan sokeasti kiihottaneet työläisiä vallankumoukseen, vaan olemme sanoneet ja tulemme edelleenkin sanomaan, että jos yhteiskunta-asiain ratkaisu on mahdollista rauhallistatietä, niin se olisi suotava, mutta kun ei näy olevan mahdollista luokkaeduista johtuvaa ristiriitaa poistaa muuten kuin jyrkillä pakkokeinoilla, niin työväenluokan etu vaatii sitä käyttämään. Emme mahda mitään sille, jos työläisten on raivattava pois tieltään ne telkeet, mitä valtaluokka asettaa heidän eteensä. Me olemme sanoneet ja tulemme sanomaan edelleenkin työläisille, ettei ole soveliasta käyttää samoja aseita kaikissa tilaisuuksissa, voi olla niin että mikä oli tepsivä tässä tilanteessa, se saattaa olla kelpaamaton toisessa. Mutta eräitä seikkoja olemme terottaneet työläisten mieliin, jotka kelpaavat edelleenkin ohjeeksi, ne ovat: Työläisten on järjestyttävä ja hankittava tietoja yhteiskuntaoloista, ja järjestynein joukoin hankittava parannuksia koko työväenluokalle ja siten kasvatettava työläisten luokkavoimaa siihen asti, että se on kyllin voimakas ottamaan yhteiskunnan ohjakset käsiinsä, kun olot kehittyvät siihen pisteeseen, että työväestön on ikäänkuin pakko astua yhteiskunnan perästimeen.

Ylläesitetyt seikat työläisten vallankumouksesta ovat yhteiskunnallisen kehityksen kanssa sopusoinnussa ja samalla oikeudenmukaisia niin, että joka vähänkin tuntee historiallisesti yhteiskunnan kehitystä ja kuinka olojen pakosta joukkojen on toimittava, myöntää sosialistien olevan oikeassa työväenkysymyksen ratkaisussa. Mutta siitä huolimatta nuo mainitut porvarilliset puoskarit kiivailevat meitä vastaan, kuinka me muka edustamme anarkiaa ja kaikkea julmuutta. Ja jos joskus vaatii heidän todistamaan syytöksensä sosialisteja vastaan, niin tavallisesti he vastaavat, että kyllähän sosialismi on hyvä, vaan sen edustajat ovat kelvottomia henkilöitä, joten ne toiminnallaan pilaavat hyvän asian. He eivät ota sitä lukuun, että sosialistit työläisten edustajina toimivat yhteiskunta-asioissa vain sen mukaan kuin työläisten luokkaedut vaativat. Kaikki luokat tekevät samoin ja siitä syntyy luokkataistelu, jota ei tehdä tyhjäksi millään siveyssaarnoilla.

Totuudeksi jää se, ettei työläisille luokkataistelussa ja vallankumouksessa kelpaa ohjeeksi mikään puolinainen puoskarien oppi. Ne jotka heistä ovat rehellisiä mielipiteilleen, edustavat kaksinaamaista kantaansa tietämättömyydessään, he luulevat porvarillisen siveysopin valossa ratkaistavan työväenkysymyksen. Mutta noiden puoskarien joukossa on paljon niitä, jotka vain keinottelevat työväen asialla. He vuodattavat krokotiilin kyyneleitä työläisten kärsimyksille ja siten puijaavat herkkäuskoisilta työläisiltä rahat. Täällä olevat suomalaiset porvarilliset lehdet ovat tuollaisia kaksinaamaisia veijareita. Vaikka ne kaikissa toimissaan edustavat porvareita, niin silti ne tekeytyvät muka työläisten asianajajiksi.

Kansankirjeitä

WASHINGTON

Seattle

Toverin kirjakauppa ja uutistoimisto Seattlessa, 116 4th Ave. So., telefooni: Main 4367 Saatavana kaikkea puoluekirjallisuutta y. m. tarpeita. Myy pilettejä Suomeen ja päinvastoin parhaimmille linjoille; välittää rahalähetyksiä ja talletuksia j. n. e. — Jokainen puoluetoveri tehköön yllämainitut asioimisensa omassa liikkeessään.

Lukittiin jääkaappiin. American Oyster Housen tarjoilijan, George Rumdaburon ajoi naamioitu pyssymies ravintolan takahuoneessa olevaan suureen jääkaappiin, lukitsi oven, tyhjensi 135 dollaria sisältävän registerin ja käveli tiehensä. Aamulla kun miesparka vapautettiin kalseasta vankilastaan, oli hän puolittain menehtynyt kylmän ja ummehtuneen ilman vaikutuksesta. Jos hän ei olisi tuntenut niin kiukkuista kostonhalua ja polttavaa vihaa telkijätään kohtaan, olisi hän varmaankin kuollut jäiden sekaan, selitti George, väristen ainakin yhtä paljon vihasta kuin vilustakin.

Uusi teurastushuone on valmistunut n. s. "South Endin" Co-operativiselle Marketille Renton Junctioniin. Kaupunkimme ko-operatiivinen liike onkin mennyt viimeaikoina eteenpäin huomattavin askelin.

Sukupuolitauteja sairastaville miehille tullaan rakentamaan 70 000 dollaria maksava sairaala kaupungin varoilla. Päätöksen vahvisti lopullisesti yleisiä töitä valvova komitea.

Canadalaisten sotabondien ostoon tullaan näinä päivinä kehottamaan Seattlen laivatelakoiden työläisiä. Tarkotusta varten saapuu Canadasta erikoinen lähetystö, joka täkäläisten bondikomiteain avustamana tulee käymään jokaisella telakalla.

Kaasuyhtiö ja uniot sodassa. Keskusviraston ja kaikkien kaasuyhtiön kanssa tekemisissä olevien unioiden yhteisessä kokouksessa tullaan asettamaan sanottu yhtiö mustalle listalle. Kaksi kuukautta sitten yhtiön seitsemänkymmentä putki- ja asettajatyöläistä jätti työnsä, vaatien $4.75 päiväpalkan kohottamista $6.00:iin, joka maksetaan kaikille samanlaisessa työssä oleville työläisille kaupungin muissa työpaikoissa. Yhtiö ei suostunut vaatimukseen ja on senjälkeen koettanut tulla toimeen rikkureiden avulla.

Ilosanoma! Piirikuntamme ruokatarvekomitea ilmottaa, että tästälähin saadaan ostaa sokeria 3 naulaa kuussa jokaista henkilöä kohti ja että koko määrän saa ostaa yhdellä kertaa kerä haluttaa. No, onhan sekin lohdutus näin kiusallisia ja kitkerinä aikoina. Onkin tuo kahvikulta maistunut niin raappivan karhealta pitkän aikaa.

Opiumin kuljettajia vangittu. Päivystyspoliisi Wolcott otti lokakuun 31 päivänä siipiensä suojaan King kadun asemalla kaksi miestä ja heidän mukanaan $2 000.00 arvosta morfiinia ja opiumia. Toinen miehistä tarjosi 50 dollaria poliisille, mutta tämäpä sattuikin olemaan uskollinen lain palvelija ja nyt syytetään toista salakuljettajista vielä poliisin lahjomisyrityksestäkin.

Sairaalat saaneet viinaa. Kun levisi kaupungilla tieto että poliisiviraston viinavarastot jaetaan kaupungin sairaaloihin lääkintätarkotuksiin, alkoi pahemmin janoisten kesken kiertämään itsepintainen huhu että hyvin läheisessä tulevaisuudessa — aivan näinä päivinä — alkaa apteekeista saamaan mökäöljyä ukko kuin ukko. Sekös sai karkeammankin naaman jo vehnäsilleen. Kaikista päättäen näyttää tuo juttu olleenkin vain Halloween yön suloisia unelmia, koska perjantaina lokak. 31 päivänä kiersi poliisiauto apteekistä apteekkiin, ottaen pois loputkin viinat vieläpä alkohoolinkin — kaiken mitä käsiinsä saivat. Viinat kuullemma tarvitaan influenssan tappamistarkotuksiin. Mutta tätä asetta ei uskotakaan joka pojan kouraan. Täytyy olla vähintäinkin hallituksen petyykit taskussa ennenkuin sitä pystyy viljelemään. Se tahtoo sanoa että ei sitä autuuden sarvea annetakaan kelle tahansa, ei ainakaan näin jätkämiehille, oli sitte vaikka portugalilainen influenssa yhdessä espanjalaisen kanssa tuhotöitään tekemässä.

Vaatii $1750 vahingonkorvausta. Väittäen että he eivät ole kärsineet ainoastaan rahallista tappiota, mutta heidän maineensakin on mennyt pilalle telefooniyhtiön hulttiomuuden tähden, on lakimies Mark Litchman ja hänen vaimonsa, kurssin suorittanut sairaanhoitajatar, nostaneet vahingonkorvausvaatimuksen telefooniyhtiötä vastaan. Litchmanneilla ei sen jälkeen kun he muuttivat uuteen taloonsa noin 4 kuukautta sitte, ole ollut yhtään päivää, jolloin telefooni olisi ollut käyttökunnossa. Jos kuka tahansa on yrittänyt heille soittaa, on sentraalista vastattu että telefoonijohto on tilapäisesti poikki. Tästä ovat vähemmän hyvää tarkottavat saaneet irvistelyn aihetta. Ovatpa jotkut kyllin ymmärrettävästi viittailleet siihen suuntaan, että sitä olisi joskus telefoonilaskutkin maksettava ettei kundien tarvitsisi jalan syten lähteä heitä tapaamaan kaikkien pikkujuttujen tähden. Litchmannit selittävät että he maineensa ja liikkeen menetyksen tähden tämän 4 kuukauden aikana ovat menettäneet ainakin 1750 dollaria ja vaativat vastaavaa summaa telefooniyhtiöltä korvaukseksi. — —i.

Kova miesten puute. Hallituksen työviraston hoitaja Lawrence Wood ei jätä yhtään tilaisuutta käyttämättä hankkiessaan miehiä Seattlen telakoille. Kun saapui tieto, että höyrylaiva Victoria on lähtenyt Nomesta, Alaskasta, mukanaan 603 matkustajaa, joka, sivumennen sanoen, on suurin luku mitä koskaan on Nomesta lähtenyt, lähetti hän sähkösanoman laivan kapteenille, pyytäen häntä levittämään matkustajien keskuudessa seuraavaa ilmoitusta: "Seattlen sotateollisuus tarvitsee tuhansia ammattitaitoisia ja ammatittomia työläisiä. Palkat huomattavan korkeat ja kaikki työläisten vaatimukset käsittelee hallituksen työvirasto huolella ja tarkkuudella."

Haaksirikkoutuneen laivan — "Fullerin", joka lokak. 30 päivä upotettiin, lohilastin arvellaan pilaantuneen. Asiantuntijain arvelun mukaan eivät lohikannut ja tynnyrit voi kestää sitä hirveää puristusta, joka on 203 jalan syvyydessä missä japanilaisen Mexico Marun yliajama kuunari nyt lepää. Painostus on 90 naulaa jokaista neliötuumaa kohti näinollen on suuresti epäiltävää olisiko tuo 500,000 dollarin lasti käyttökelpoista, vaikka se saataisiinkin ylös ihmisten ilmoille.

Lakimiestä sakotettiin. Lakimies Francois' M. Kane ja hänen vaimonsa saivat maksaa $10 sakon kumpikin. Olivat joutuneet kinaan Mrs Emma Edwardsin kanssa, joka vapaata asuntoa vastaan on suorittanut jonkunlaista puhdistus- ja siivoustyötä. Kane vaati Mrs Edwardsin mielestä liiaksi työtä, josta riita, jonka seurauksena oli, että Francois Kane tarttui siivoojatarta koipeen, hänen aviopuolisonsa toiseen ja niin toivat niskottelevan vuokralaisensa kolinkolia kadulle. Tuomari Gordon moitti tuontapaista uloshäätöä ja että muistaisivat kohdella siivoojattariakin hiukan ihmismäisemmin antoi kummallekin 10 dollarin muistuksen.

Viisarien siirto näyttää hätää kaupunkimme valolaitokselle. — Nyt uuden ajanlaskun mukaan kun sytytetään valot tuhansissa kodeissa samalla aikaa kuin suu-

Valkonen terrori Suomessa

(Jatkoa.)

Vankien kohtalo Viaporissa.

Eräs vanki kertoo 26 p. toukokuuta Viaporissa päiväämässään kirjeessä eräälle tuttavalleen seuraavaa:

"Hyvä ystävä! Tervehdys täältä vankileiristä. Sain päähänpiston vähän koettaa antaa tietoja täkäläisestä elämästä (jos onnistun sivu sensuurin), että, jos mahdollista, se tulisi suuren yleisönkin tietoon ja jos olisi vähänkin toivoa saada pienintäkään muutosta aikaan tähän kurjuuteen. Elämä täällä on todellakin kauheata. Vangit ovat sullotut kasarmeihin niin ahtaaseen, että yönaikana, kun kaikki ovat permannolla pitkänään (makaavat), ei tahdo päästä mitenkään pujottelemallakaan liikkumaan. Makuuvaatteiksi ovat raukat koonneet kaikenlaisia venäläisten rikkatunkiolle heittämiä riepuja, säkkejä, jauhomattoja y.m.s., jotka ovat kuten arvata sopii, niin likaisia, että ei erota mitä lajia tavaraa ne oikeastaan ovat. Kaikenlaisia syöpäläisiä, etenkin täitä ja kirppuja, vieläpä pieniä matojakin vilisee kaikkialla. Kun permanto aamusella harjataan, liikkuu tomukasa syöpäläisiä aivan täynnä. Vuoteina käytetyt ryysyt ovat myöskin syöpäläisiä täynnä ja kun katsot vankien selkään, niin takin päällä, housuissa, lakissa, y. m. liikkuu täitä, saialla sanoen: niitä on kaikkialla. Hirveä likaisuus on suureksi osaksi, tai ehkä pääasiassa, syynä tähän. Samoissa alusvaatteissa kun useimmat vangit ovat olleet useita viikkoja, jopa pari kolme kuukauttakin, sillä harva lienee tiennyt tältä varalta itseään varustaa alusvaatteilla ja alusvaatteitten tänne saaminen on melkein mahdotonta, ainakin nykyään kun "valkoiset" ovat vankeja vahtimassa. Tosin, joku, aniharva, voi onnistua saamaan alusvaatepaketin tänne, mutta sen matka Helsingistä Viaporiin kestää monta viikkoa. Usein katoaa paketista vaatteet välilä kokonaan, usein tulee perille vain puolet tavaroista. Että tässä ei ole yksistään sensuuri kysymyksessä, selviää siitä, että toiset (jotkut harvat) saavat kaikki heille lähetetyt tavarat, kuten tupakat y.m. mutta ylipäätään kaikista pikkutavaroista on suurin osa matkalla hävinnyt. Toisinaan saapuu perille ainoastaan osotelappu ja sidelanka?!

Voisi ajatella antaa vankien itse pestä vaatteensa. Se on kuitenkin täällä mahdotonta, sillä, niin kummalta kuin se kuuluukin, täällä ei ole vettä. Meri kyllä on ympärillä ja kaivoja sekä lähteitä saarilla, mutta vettä ei saa ottaa, eipä kaikin ajoin edes riittävästi juomavettäkään, sillä senkin saanti siippuu valkoisten sotilaitten mielivallasta. Saksalaisten sotilaitten aikana, kun ne olivat vahtina, saimme riittävästi juoma- joskaan ei pesuvettä.

Ruokaa annetaan vangeille riittämättömän vähän. Tavallinen määrä pahaa hapankaalia, jota kaikki eivät voi syödä, pieni pala pellavansiemenjauhosekaista leipää, muutama pilaantunut (kullattu) silakka, taikka härskiintynyt silli, sopan nimellistä, lämmintä suolavesilientä, jossa on joskus (lautasellisessa) pari suolasen silakan päätä. Mutta on ollut sellaisiakin viikkoja, että ei leipää ole ensinkään vangeille annettu. On itsestään selvää mikä vaikutus tästä kehnosta ravintojärjestyksestä on vankien terveydelle. Ennen terveet ja voimakkaat miehet ovat käyneet heikoiksi ja sairastuneet. Käyvät horjuen ja hoipertelevat kuin juovuksissa olevat, sillä heidän jalkansa eivät jaksa kantaa ruumiin painoa. Nälkäänsä nuo onnettomat koettavat sammuttaa usein mitä inhottavimmilla aineilla. Usein näkee henkilöitä likakaivoilla käsin haparoimalla etsivän likaveden seasta sinne mahdollisesti joutuneita syötäväksi sopivia jätteitä. Kaikki ahtaalla liikkumisalueella kasvanut vihanta ruoho, lehdet y. m. on syöty, olipa ne mitä lajia tahansa. Myöskin vanhat jauhosäkit ja matot järsitään, kalvetaan ja imetään suuruksesta puhtaaksi. Useita on pelkästä nälästä tullut mielisairaaksi ja liikkuvat he rauhattomina yökaudet, hyppiselevät ja höpisevät ja ovat kauhuna toisillekin. Suuret joukot ovat aina sairaina. maaten kovalla kasarmin permannolla avuttomina, sillä täällä ei paljon voi toinen toistaan hoivata. Ainoastaan aivan kuolemaisillaan olevat kannetaan sairaalaan.

Entäs sitten vankien kohtelu? Se on suorastaan pirulliista. Nykyiset valkoiset vahdit, "jääkärit", jotka näkyvät olevan hevosväkeä ja sanotaan niiden olevan etupäässä koululaisia, joukossa akateemisen sivistyksen saaneita, kilpailevat röyhkeydessä keskenään. Heillä on aina revolverit käsissä uhkaavana, alituiseen ovat he kiväärinsä luona, hevospiiska vinkuu lyöneistä ja potkut putoilevat milloin yhteen milloin toiseen vankiin. Tuntuu omituiselta henkilöistä, jotka eivät ole tottuneet potkuja ja lyöntejä näkemään, saatikka niitä itse saamaan, katsella tätä komentoa ja riehuntaa. Sairaat, nälkiintyneet ihmiset eivät voi kyllin nopeaan liikkua, eikä väsyneet aivot jaksa kyllin nopeaan ja tarpeeksi hyvin aina komentoa käsittää, josta taas seuraa lyöntejä kiväärin perällä tahi piiskalla, eli nyrkillä iskuja, taikka potkuja.

Joka yö tapahtuu vankien murhaamisia, herrasvahdit näet ampuvat vankejaan jos jollakin tekosyyllä. Yön aikana kuuluu tämän tästä ampumisia ja se useimmiten merkitsee sitä, että joku onneton on taas pikku hairahduksensa saanut hengellään maksaa. Vaikka yhtä usein tulee ammutuksi vallan syyttömästikin, sillä tarvitseehan jääkäriyövahtikin jotakin huvitusta yöllä. Toisinaan jätetään tuollaiset yöllä murhatut vangit päiväkausiksi virumaan vankileirin pihalle kauhuksi ja varotukseksi onnettomille, etteivät ole elämänsä herroja.

Kun olen nähnyt miten nuo pahamaineiset punakaartilaiset aikoinaan kohtelivat vankejaan, niin olipa se aivan jumalallista kohtelua verrattuna tähän helvetin peliin. Entäs ne yölliset tuomioiden täytäntöönpanot? Sadottain on yöllä ammuttu muka tuomion perusteella. Mikä on se tuomioistuin joka muka tuomitsee. Ei yksikään vanki tiedä milloin joku salainen vihamiehensä on hänestä tehnyt perättömän ilmiannon, jonka perusteella tuomio on tehty. Hänelle voidaan illalla ilmottaa, että laittaa itsensä valmiiksi lähtemään yöllä matkalle, siihen ja siihen aikaan. Tällöin vanki saa tietää tai oikeammin arvaa saaneensa tuomion. Näistä yöllisistä tuomioista, taikka oikeammin törkeistä murhaamisista, tietää tuskin suuri yleisö mitään, samoin kuin ylipäässä täkäläisestä vankilaelämästä, vai eikö se tahdokaan mitään tietää.

Valkoiset herrat ja valkoinen koulunuoriso uusissa univormuissaan raivoaa, sillä onhan heillä tilaisuus raivota kun työläiset ovat nyt hetkeksi masennetut ja oikeuden ja laillisuuden miekka on herrojen käsissä. Tästäkin pahasta oli saksalaisten vahtien aikana olot täällä paremmalla kannalla, vaikka silloin kielen ymmärtämättömyys oli vaikeutena. Mutta olivat ne kuitenkin kohtelussaan ihmisellisempiä kuin nämät.

Sääliksi käy voimattomia vanhuksia ja lapsia, jotka täällä ovat syyttä, temmattuna kodeistaan jonkun ilkeämielisen vihamiehen ilmiannon perusteella. Pois täältä on vaikea päästä, vaikka olisi kuinka syytön. Mitkään todistukset syyttömyydestä eivät useinkaan auta. Turhia ovat nekin todistukset, jotka ovat laaditut sanomalehdissä ilmotetun kaavan muotoon. Niitä todistuksia on täällä tuhansittain, mutta oma kokemukseni on, ettei täältä pääse pois vaikka olisi kuinka viattomaksi todistettu. Aina, ja ihan aina, löytyy joku tekosyy, jokin yksityinen syytös, tai muu sellainen, joka tekee kaikki muut puolustus- ja todistuspaperit mitättömiksi.

Tutkimukset ovat myös omituista laatua. Joku herra, ehkä hän on jonkinlainen lakimies, tekee kiljuen karjuen kysymyksiä ja vastaa itse niihin. Syytetty ei saa puhua useinkaan mitään. Mistään itsepuolustuksesta ei ole puhettakaan. Mitä pirullisimpia haukkumasanoja ja uhkauksia käyttävät tutkintotuomarit. Täytyykin luulla, että tutkintotuomarien koko tarmo ja ajatuskyky on kohdistettu uusien haukkumasanojen keksimiseen. Minä esim. olen ollut pari kertaa muka tutkittavana, mutta kummallakaan kerralla en ole saanut puolestani antaa mitään selostusta puolustukseksemi. Koko kuulustelu kummallakin kerralla kesti noin 5 minuuttia. Puolustuskirjeitä on saapunut (joista osa minulta salattu), mutta eivät ne näytä auttavan mitään. Pelättävä on, että tuomiot tulevat oleman perin oikeudettoma ja vääriä. Enhän ole minäkään ollut aseellisen vallankumouksen mies, mutta täällä sitä saa vaan virua kuukausittain.

No niin, pitkäksi kävisi kuvailla tätä kurjuutta niin, että se osapuillekaan tulisi valaistuksi. Onkohan missään maassa viimeisten vuosikymmenien aikana 80,000 kansalaista ollut sellaisessa asemassa kuin nyt meillä (ja lisäksi heidän perheensä). En ainakaan minä ole sitä kuullut.

Olen tämän kirjottanut toivossa, että Suomen hallitus ja eduskunta pakotettaisiin edes osain määrin kiinnittämään huomiota tämän suurilukuisen tutkintovankijoukon perin kurjaan asemaan ja tekemään jotain sen parantamiseksi."